

Advokátní kancelář NEMETH, SCHWARZ & PARTNEŘI	
DOŠLO: 15-01-2009	
Č.j.: 55/09	
Přílohy:	

MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE pracoviště Slezská	
Došlo dne: 23-12-2008	
krát	příloh
kolky	

32 Cm 16/2008

3 Cmo 128/2008-1192

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Yvony Svobodové a soudců JUDr. Jiřího Macka a Mgr. Jiřího Čurdy v právní věci žalobce JUDr. Věslava Nemetha, advokáta se sídlem v Praze 1, Senovážné nám. 5, zastoupeného JUDr. Tomášem Pohlem, advokátem se sídlem v Praze 2, Šafaříkova 785/1, proti žalovanému Československá obchodní banka, a.s. se sídlem v Praze 5, Radlická 333/150, IČ 00001350, zastoupenému Mgr. Radkem Pokorným, advokátem se sídlem v Praze 1, Karolíny Světlé 301/8, o zaplacení 548,000.000,- Kč s příslušenstvím, k odvolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. února 2008 č.j. 32 Cm 26/2002-1124

t a k t o :

Rozsudek soudu prvního stupně ve znění opravného usnesení se zrušuje a věc se mu vrací k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Shora uvedeným rozsudkem soud prvního stupně zamítl žalobu o uložení povinnosti žalovanému zaplatit žalobci 548,000.000,- Kč s 10 % úrokem z prodlení p.a. od 17. 10. 2001 do zaplacení (výrok I.) a zároveň zavázal žalobce k náhradě nákladů řízení ve výši 315.141,75 Kč žalovanému k rukám advokáta Mgr. Radka Pokorného do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok II.).

Soud prvního stupně vyšel ze žaloby, ve které žalobce tvrdil, že dne 12. listopadu 1998 uzavřel s právním předchůdcem žalovaného – Investiční a poštovní bankou, a.s. se sídlem v Praze 1, Senovážné nám. 32 – smlouvu o poskytování právních služeb, což mělo zahrnovat jednak realizaci tzv. „Projektů snížení portfolia klasifikovaných aktiv českých bank s možností využití pro všechny finanční a průmyslové instituce“ ze dne 21. 10. 1998, a jednak využití know-how advokáta klientovi při sekuritizaci výše uvedených pohledávek, a to na základě výslovného písemného zmocnění advokáta, pod jeho odborným dohledem, a konečně zastupování klienta ve vztahu k tuzemským a zahraničním subjektům participujícím na uskutečňování projektu. Smyslem projektu podle žalobce byl odprodej nekvalitních úvěrů a dalších pohledávek na kapitálovém trhu. Sekuritizace pak znamená převzetí těchto relativně nelikvidních aktiv a jejich přeměna na cenné papíry, které je možno na kapitálovém trhu prodat investorům. Žalobce dále tvrdil, že právní předchůdce žalovaného porušil své závazky ze smlouvy z 12. 11. 1998 tím, že nerespektoval sjednanou exkluzivitu pro advokáta, což vedlo ke vzniku škody, a to jednak škody skutečné ve výši 51,000.000,- Kč, která představuje úplatu poskytnutou podnikateli ing. Vokřínkovi za jím poskytnuté služby v souvislosti s plněním ze smlouvy, a jednak ušlého zisku, vzhledem k tomu, že právní předchůdce žalovaného v rozporu se smlouvou použil know-how žalobce a sekuritizoval pohledávky v celkové výši 54,800.000.000,- Kč. Za předpokladu, že by předchůdce žalovaného postupoval v souladu se smlouvou, činila by odměna žalobce 1 % z celkové částky, tedy částku 548,000.000,- Kč.

Soud prvního stupně usnesením vyloučil k samostatnému řízení nárok žalobce na zaplacení částky 51,000.000,- Kč, která představuje tzv. skutečnou škodu s tím, že předmětem tohoto řízení je žalobcem tvrzený nárok na zaplacení částky 548,000.000,- Kč, která představuje zisk ušlý žalobci v důsledku porušení smlouvy z 12. listopadu 1998 ze strany žalovaného.

Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby a tvrdil, že smlouva z 12. listopadu 1998 neexistuje, a pokud by se prokázala její existence, namítl absolutní neplatnost této smlouvy jednak proto, že jedna ze smluvních stran, označená jako „Doc. JUDr. Aleš Gerloch, CSc., JUDr. Věslav Nemeth a partneři advokátní kancelář“, není subjektem způsobilým k právním úkonům, a jednak z toho důvodu, že smlouva je v rozporu s ust. § 12 odst. 1 a 2 zákona o bankách. Dále pak rovněž namítl neurčitost smlouvy z toho důvodu, že žalobcův projekt nesplňoval požadavky na know-how, ale jednalo se o hěžný způsob realizace pohledávek, a konečně i rozpor smlouvy se zákonem o advokacii, neboť smlouva porušovala základní princip poskytování právních služeb klientovi, totiž nadřazenost zájmů klienta nad osobními nebo jinými zájmy advokáta.

Soud prvního stupně po provedeném dokazování vzal za prokázané, že žalobce, předseda představenstva a člen představenstva právního předchůdce žalovaného podepsali listinu datovanou 12. 11. 1998, označenou jako Smlouva o poskytování právních služeb, a že tedy tato listina existuje, při posuzování její platnosti však dospěl k závěru, že smlouva je absolutně neplatná. Absolutní neplatnost této smlouvy spatřoval soud prvního stupně především v tom, že okruh osob zavázaných k poskytování právních služeb není vymezen určitým způsobem, a že smluvní strana označená ve smlouva jako „Doc. JUDr. Aleš Gerloch, CSc., JUDr. Věslav Nemeth a partneři advokátní kancelář“ není subjektem, který by byl způsobilým k právním úkonům. Podle soudu prvního stupně dále obsah smlouvy odporuje zákazu obsaženému v ust. § 12 odst. 2 zákona o bankách, protože smluvní podmínky v ní obsažené jsou pro jednoho účastníka smlouvy (pro právního předchůdce žalovaného) nápadně nevýhodné. Neplatným shledal soud prvního stupně i ujednání o smluvní pokutě, především pro jeho nesrozumitelnost a také pro rozpor s ust. § 12 odst. 2 zákona o bankách. Protože absolutní neplatnost závazkového vztahu má za důsledek jeho neplatnost ex tunc, tedy od počátku, nedošlo a ani nemohlo dojít k porušení smluvní povinnosti, není-li tu platná smlouva, a proto soud prvního stupně žalobu o zaplacení částky 548,000.000,- Kč zamítl a o nákladech řízení rozhodl podle ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. tak, že jejich náhradu přiznal úspěšnému žalovanému.

Proti tomuto rozsudku se včas odvolali oba účastníci, žalobce proti zamítavému výroku ve věci a souvisejícímu výroku o nákladech řízení, žalovaný pouze proti výroku o nákladech řízení s odůvodněním, že soud prvního stupně při rozhodování o nákladech řízení nezohlednil všechny úkony právní služby, které právní zástupce žalovaného v tomto řízení učinil. Navrhl proto, aby odvolací soud změnil výrok II. rozsudku soudu prvního stupně tak, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradu nákladů řízení 4,723.479,75 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalovaného. Žalobce jako odvolací důvod uvedl nesprávné právní posouzení věci soudem prvního stupně, především však soudu prvního stupně vytkl nesprávný procesní postup, pokud soud prvního stupně vyloučil k samostatnému řízení nárok žalobce na zaplacení částky 51,000.000,- Kč. Tento postup soudu prvního stupně považuje žalobce za odporující zásadě procesní ekonomie, neboť se v žádném případě nejedná o věci, které se ke spojení nehodí, ale je tomu právě naopak. Zároveň poukázal na dopady v oblasti poplatkové. Dále žalobce považuje za nesprávný postup

soudu prvního stupně spočívající ve vyslovení podjatosti zpracovatele znaleckého posudku podle zadání soudu, a to společnosti Dolmen servis, s.r.o. To považuje žalobce za porušení zásady rovnosti stran a porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Podle žalobce v daném případě znalec podjatý nebyl, ovšem proti usnesení soudu prvního stupně není přípustný opravný prostředek, a tak lze tuto otázku řešit, pokud jde o správnost závěru soudu prvního stupně, v odvolání ve věci samé. Pokud jde o vlastní posouzení platnosti smlouvy o poskytování právních služeb z 12. listopadu 1998, žalobce zdůraznil, že smlouva je podepsána prokazatelně existující fyzickou osobou (jím samým), přičemž pravost jeho podpisu nebyla nikdy nikým zpochybňována. Žalobce učinil tento právní úkon jako advokát, který smlouvu podepsal samostatně. Jestliže měl žalobce současně uzavřenou s Doc. JUDr. Alešem Gerlochem, CSc. smlouvu o společném výkonu advokacie, nemůže to nic na výše uvedeném závěru měnit. Žalobce rovněž odkázal na nálezy Ústavního soudu ČR, které se zabývají aplikací norem jednoduchého práva a svévolnou interpretací. Zdůraznil především úvahu Ústavního soudu ČR obsaženou v nálezu č. I ÚS 625/03, že „základním principem výkladu smluv je priorita výkladu, který nezakládá neplatnost smlouvy, před takovým výkladem, který neplatnost smlouvy zakládá, jsou-li možné oba výklady“, což jednoznačně podporuje princip autonomie vůle smluvních stran, který soud prvního stupně zcela pominul. Pokud jde o právní expertizu Prof. JUDr. Karla Eliáše ze dne 11. 8. 2003, na kterou soud prvního stupně rovněž odkazuje, pak právní otázky musí hodnotit vždy soud a ten nemůže vycházet z jakýchkoli právních stanovisek. Pokud soud prvního stupně v rozsudku výslovně cituje aplikaci shora uvedené expertizy jako důkazu, jde o porušení zásady soudcovské nezávislosti. Za nepřezkoumatelný považuje žalobce závěr soudu prvního stupně, že obsah smlouvy odporuje zákazu obsaženému v § 12 odst. 2 zákona o bankách, neboť soud prvního stupně tento závěr nijak blíže neodůvodnil, a z odůvodnění rozsudku nelze dovodit, na základě čeho soud prvního stupně k tomuto závěru dospěl. Totéž platí pro závěr soudu prvního stupně o neplatnosti ujednání o smluvní pokutě pro nesrozumitelnost a pro rozpor s § 12 odst. 2 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách. I kdyby byl závěr soudu prvního stupně o neplatnosti ujednání o smluvní pokutě pravdivý, taková částečná neplatnost nemůže podle ust. § 41 ObčZ způsobit neplatnost ostatních částí smlouvy, neboť toto ujednání není spojeno ani s předmětem smlouvy, ani s dalšími esenciálními náležitostmi smlouvy. Ze všech uvedených důvodů proto žalobce navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení ve spojení s tou částí žalobního návrhu, která vyloučena k samostatnému řízení.

Žalovaný ve vyjádření k odvolání uvedl, že toto nepovažuje za důvodné, a k jednotlivým žalobcovým argumentům uvedl, že rozhodnutí o vyloučení věci k samostatnému řízení je rozhodnutí procesní povahy, které není způsobilé zasáhnout do práv a oprávněných zájmů účastníků, přičemž posouzení, zda spojené věci jsou nebo nejsou způsobilé ke společnému projednání, je věcí úvahy soudu. Uvedený postup soudu považuje žalovaný za správný a námitku žalobce za nedůvodnou. Pokud žalobce v odvolání tvrdí, že soud prvního stupně nesprávně posoudil platnost smlouvy z 12. listopadu 1998, má žalovaný za to, že posouzení soudem prvního stupně bylo správné, a ze samotného podpisu smlouvy nelze dovozovat, kdo je subjektem smluvně zavázaným. Žalobce si nadto odporuje, pokud v odvolání tvrdí, že smlouvu uzavíral sám žalobce jako advokát, zatímco dosud v řízení uváděl, že v souladu se smlouvou o sdružení uzavřenou s Doc. Gerlochem, jednal nejen jménem svým, ale jménem obou advokátů. Podle žalovaného neobstojí ani tvrzení žalobce, že soud prvního stupně rozhodl svévolně na základě interpretace, která je v rozporu s principy spravedlnosti, neboť (jak zmiňoval žalovaný v podání z 9. ledna 2008) existuje celá řada rozhodnutí soudů ČR, v nichž byla řešena otázka platnosti smlouvy jako otázka předběžná, a

kde soudy zaujaly shodné stanovisko o neplatnosti smlouvy z 12. listopadu 1998. K žalobcem zmiňovanému ústavnímu nálezu žalovaný uvádí, že závěr tam učiněný lze použít pouze za předpokladu, že jsou možné oba výklady, tak tomu však v daném případě není. K tvrzení žalobce, že soud nemůže při právním hodnocení vycházet z jakéhokoli právního stanoviska, byť je vydáno v ČR uznávanou autoritou žalovaný uvádí, že nijak nemíni zpochybňovat obecně platnou zásadu „soud zná právo“, soud prvního stupně však nijak nepochybil, pokud s ohledem na názorovou shodu s prof. Eliášem, na jeho expertizu v odůvodnění rozsudku poukázal. Žalovaný je rovněž přesvědčen, že není důvodná námitka žalobce o nedostatečném odůvodnění rozsudku, pokud jde o rozpor smlouvy z 12. 11. 1998 se zákonem o bankách. Souhlasí také se závěrem soudu prvního stupně ohledně neplatnosti ujednání o smluvní pokutě a zdůrazňuje, že je to právě ujednání o smluvní pokutě, na němž stojí celý nárok žalobce. Pokud žalobce v odvolání tvrdí, že soud prvního stupně pochybil, když vyslovil podjatost znaleckého ústavu, pak podle žalovaného k žádnému takovému pochybení ze strany soudu prvního stupně nedošlo, nehledě k tomu, že vyloučení znalce z podání znaleckého posudku nemůže být odvolacím důvodem ve smyslu ust. § 205 odst. 2 o.s.ř. Proto je zbytečné se touto otázkou nadále zabývat. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I., a ve výroku II. tento rozsudek změnil tak, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradu nákladů řízení 4,723,479,75 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalovaného. Zároveň žalovaný navrhl, aby odvolací soud závázal žalobce k náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek podle ust. § 212 a násl. o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalobce je důvodné a že nejsou podmínky ani potvrzení rozsudku soudu prvního stupně, ani pro jeho změnu.

Předně je třeba uvést, že odvolací soud nezkoumal postup soudu prvního stupně, pokud jde o vyloučení nároku na zaplacení 51,000,000,- Kč k samostatnému řízení, byť žalobce v odvolání této otázce věnoval značnou pozornost. Usnesení, kterým soud prvního stupně část uplatněného nároku vyloučil k samostatnému řízení, je usnesením, kterým se upravuje vedení řízení a není proti němu přípustné odvolání. Jak také správně uvedl žalovaný, žalobcem tvrzená nesprávnost aplikace ust. § 112 odst. 2 o.s.ř., není způsobitelným odvolacím důvodem podle ust. § 205 odst. 2 o.s.ř. Rovněž se odvolací soud nezabýval otázkou vyloučení znaleckého ústavu, ke které se žalobce v odvolání obsáhle vyjadřoval, jednak proto, že ani tato námitka není odvolacím důvodem ve smyslu ust. § 205 odst. 2 o.s.ř., a jednak proto, že soud prvního stupně s ohledem na právní názor, jaký zaujal, se otázkami, které byly předmětem znaleckého posouzení, vůbec nezabýval. Z důvodů, které budou dále uvedeny, se odvolací soud nezabýval ani odvoláním žalovaného směřujícím do výroku o nákladech řízení.

Soud prvního stupně dospěl ohledně existence a platnosti smlouvy o právní pomoci z 12. listopadu 1998 k závěru, že smlouva fyzicky existuje (třebaže nebyl předložen její originál), a to ve verzi předložené žalobcem, že je oběma smluvními stranami podepsána, je však absolutně neplatná z důvodů v rozsudku uvedených. Z těchto závěrů s ohledem na tvrzení účastníků odvolací soud považuje za správný pouze závěr soudu prvního stupně o existenci smlouvy a o tom, že smlouva byla smluvními stranami podepsána ve verzi, kterou předložil žalobce. Nesouhlasí již s dalšími závěry soudu prvního stupně o absolutní neplatnosti smlouvy. Podle odvolacího soudu nelze především dovodit neplatnost smlouvy z toho, jak byla v záhlaví smlouvy označena jedna ze smluvních stran. Odvolací soud má za to, že z hlediska určitosti a přesnosti vymezení smluvních stran je podstatné, kdo smlouvu podepsal, a také to, zda z obsahu smlouvy a podpisu je zřejmé, že osoba smlouvu podepisující

tak činila sama za sebe, nebo jako zástupce či zmocněnec dalších osob. V daném případě bez ohledu na to, že na straně *advokáta* jsou jmenovitě uvedeny dvě osoby a blíže neurčení *partneři*, z obsahu smlouvy, jakož i z jejího podpisu vyplývá, že jako *advokát* smlouvu podepsal žalobce, sám za sebe, a jediné on byl ze smlouvy zavázán a oprávněn. Pokud jde o soudem prvního stupně zjištěný rozpor s ust. § 12 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách (dále jen zákon o bankách), pak je podle odvolacího soudu třeba dát za pravdu žalobci, pokud tvrdil, že rozsudek je v této části nepřezkoumatelný. Soud prvního stupně krom odkazu na příslušné ustanovení zákona o bankách a obecného odkazu na jednostrannou nevýhodnost smlouvy (pro banku) nijak nespecifikoval, v čem onu nepřiměřenou nevýhodnost spatřoval, zda to měla být nevýhodně sjednaná cena, rozsah činností *advokáta*, či jiné ujednání ve smlouvě. Soud prvního stupně také nezdůvodnil, z jakého důvodu považoval ujednání o smluvní pokutě ve smlouvě o právní pomoci za neplatné, tedy v čem spatřoval nesrozumitelnost tohoto ujednání, a v čem konkrétně měl spočívat rozpor zmíněného ujednání s § 12 zákona o bankách.

Odvolací soud tedy uzavřel, že pokud jde o důvod absolutní neplatnosti smlouvy o právní pomoci spočívající v označení smluvní strany (*advokáta*), pak označení této smluvní strany neplatnost smlouvy nezpůsobuje, pokud jde o ostatní soudem prvního stupně uváděné důvody neplatnosti, je v tomto směru rozsudek soudu prvního stupně pro nedostatek důvodů nepřezkoumatelný, mimo jiné i proto, že závěry soudu prvního stupně nemají oporu v provedeném dokazování. Pokud se soud prvního stupně rozhodl převzít za své právní závěry ohledně posouzení platnosti smlouvy o právní pomoci, a ztotožnil se s přijatými teoretickými závěry Prof. Eliáše, pak nelze považovat za postačující pouhý odkaz na tuto expertizu bez toho, že by sám provedl právní hodnocení. Nelze také přehlédnout, že zmíněná expertiza byla zpracována na základě požadavku účastníka jiného (dřívějšího) soudního řízení. Za situace, kdy odvolací soud považuje závěr soudu prvního stupně o neplatnosti smlouvy o právní pomoci, pokud jde o označení jedné smluvní strany smlouvy, za chybný, a ostatní závěry za nepřezkoumatelné, přičemž soud prvního stupně vůbec nehodnotil splnění obecných předpokladů pro náhradu škody podle ust. § 373 a násl. o.s.ř., dospěl odvolací soud k závěru, že rozsudek soudu prvního stupně je třeba zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení, ve kterém se s konečnou platností vypořádá s tvrzenými důvody neplatnosti smlouvy o právní pomoci (s výjimkou prvního důvodu), a pro případ, že důvody neplatnosti tak, jak byly tvrzeny, neshledá, bude se uplatněným nárokem zabývat věcně z hlediska existence předpokladů pro náhradu škody. Bude také pouze na soudu prvního stupně, aby v případě věcného posouzení nároku znovu zvážil otázku event. spojení věcí, které byly rozděleny vyloučením nároku na zaplacení 51,000.000,- Kč. V novém řízení také soud prvního stupně rozhodne i o nákladech odvolacího řízení, a bude se zabývat i důvody uvedenými v odvolání žalovaného, pokud jde o náklady řízení před soudem prvního stupně.

P o u ě e n í : Proti tomuto usnesení **n e n í** dovolání přípustné.

V Praze dne 25. listopadu 2008

JUDr. Yvona Svobodová v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
J. Balabánová